

Social Sciences Indexed

International
SOCIAL MENTALITY AND
RESEARCHER THINKERS JOURNAL
Open Access Refereed E-Journal & Refereed & Indexed
SMARTjournal (ISSN:2630-631X)

Architecture, Culture, Economics and Administration, Educational Sciences, Engineering, Fine Arts, History, Language, Literature, Pedagogy, Psychology, Religion, Sociology, Tourism and Tourism Management & Other Disciplines in Social Sciences

2019

Vol:5, Issue:25

pp.1735-1742

www.smartofjournal.com

editorsmartjournal@gmail.com

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN WEB TEKNOLOJİLERİNDE BİLİŞSEL KAPILMA DURUMLARI¹

COGNITIVE ABSORPTION IN COLLEGE STUDENTS CONCERNING WEB TECHNOLOGIES

Doç. Dr. Halük ÜNSAL

Gazi Üniversitesi, Ankara/Türkiye

Dr. Öğr. Üyesi Subhan EKŞİOĞLU

Sakarya Üniversitesi, Sakarya/Türkiye

Article Arrival Date : 28.10.2019

Article Published Date : 30.11.2019

Article Type : Research Article

Doi Number : <http://dx.doi.org/10.31576/smryj.382>

Reference : Ünsal, H. & Ekşioğlu, S. (2019). "Üniversite Öğrencilerinin Web Teknolojilerinde Bilişsel Kapılma Durumları", International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal, (Issn:2630-631X) 5(25): 1735-1742

ÖZET

Günümüzde bilgi ve teknoloji alanındaki hızlı gelişmeler öğrencileri direkt olarak etkilemektedir. Özellikle web teknolojilerinin sunduğu etkili uygulamalar öğrencilerin bilişsel kapılmasına neden olmaktadır. Bilişsel kapılma, bireyin teknolojik ortamlardaki mutluluğu, zamanın farkında olamadan uzun süre ortamda kalması ile bütün dikkatini o ortama vermesi ve bağlanması durumu olarak tanımlanabilir. Teknoloji, bütün bireyleri etkileyen önemli bir unsurdur. Okulöncesi eğitimden, lisansüstü eğitime kadar öğrenci, öğretmen, yönetici, aile bu süreçten etkilenmektedir. Üniversite öğrencilerinin yoğun bir şekilde web ortamının sunduğu birçok uygulamaların içerisinde olduğu ve etkilendiği dikkate alındığında, web teknolojilerindeki uygulamalara ilişkin durumlarının belirlenmesinin alana nitelikli bilgiler kazandıracığı umulmaktadır.

Bu araştırma, üniversite öğrencilerinin web teknolojilerine ilişkin bilişsel kapılma durumlarını analiz etmeyi amaçlamaktadır. Araştırma tarama modelindedir. Araştırmaya bir devlet üniversitesindeki okulöncesi eğitiminden 62, bilgisayar ve öğretim teknolojileri eğitimi bölümünden 27 birinci sınıf öğrencisi olmak üzere toplam 89 öğrenci katılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak "Bilişsel kapılma ölçeği" kullanılmıştır. Verilerin analizinde ise aritmetik ortalama, standart sapma ve t-testinden yararlanılmıştır. Araştırma sonucunda bilişsel kapılmanın zevk ve zaman boyutlarında en yüksek düzeyde olduğu bulunmuştur. Bilişsel kapılmanın cinsiyet, bölüm ve internete bağlanma süresine göre değişmediği ortaya çıkmıştır. Bilişsel kapılma konusunda başarı, motivasyon, okul bırakma ve sosyalleşememe gibi konularla ilişkilendiren araştırmaların yapılması önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Üniversite öğrencileri, web teknolojileri, bilişsel kapılma, internet bağımlılığı

ABSTRACT

In our day and age, rapid developments in information and technology directly affects students. The effective applications presented by web technologies specifically cause the cognitive absorption in students. Cognitive absorption can be defined as the state of happiness of the individual's in technological environments, stays in the environment for a long time without being aware of the time and concentrates and attaches all his/her attention to that environment. Technology is an important factor in our lives to affect every individual. From pre-school to higher education levels, students, teachers, management, families are affected by technology. When we take the state of students interacting

¹ Bu araştırmanın bir kısmı ICQH (International Conference on Quality in Higher Education) 2017 konferansında sözlü olarak sunulmuştur.

deeply with the applications of web technologies into consideration, it is hoped that determining the relationship between the students and web technologies will contribute new insights to the related fields.

This research aims to analyze the cognitive absorption in students concerning web technologies. The research was conducted with survey model. The research was carried out with the participation of 89 first-year state college students consisting of 62 students with pre-school education and 27 students with computer education and instructional technologies majors. "Cognitive absorption scale" was used in this study as a data acquisition method. Arithmetic mean, standard deviation and t-tests were applied to analyze the results. As a result of this study, it was found that the cognitive absorption was at the highest level on pleasure and time subscales. It was also found that cognitive absorption did not show any correlation with gender, field of study or the Internet connection period. It is suggested to investigate the relationship between cognitive absorption and success, motivation, quitting education and anti-socialism in future studies.

Key words: College students, web technologies, cognitive absorption, internet addictio

1.GİRİŞ

İnternet geçmişten günümüze (hemen hemen yazılı bir kurala bağlı olmaksızın) inanılmaz büyüyen bir olgudur. Ülkeler arasındaki sınırları ortadan kaldırması ve farklı kültürdeki milyonlarca insanı ortak bir zeminde buluşturmasına karşın bir takım sorunları da beraberinde getirmiştir. Bundan dolayı internetin kullanımını yaygınlaştıkça farklı sosyolojik ve psikolojik etkileri de ortaya çıkmaktadır (Çağıltay, 1997).

Günümüzde bilim ve teknolojinin hızla ilerlemesi, diğer alanlarda olduğu gibi eğitim alanını da etkilemektedir. Teknolojideki bu gelişim sonucunda öğrenme-öğretme sürecinde değişim kaçınılmaz olmuştur. Özellikle internet ve cep telefonundaki birçok uygulamalar ve hizmetler bütün bireyleri hem yaşam hem de eğitim yönünden etkileyebilecek bir güç durumuna gelmiştir.

Teknoloji konusunda Naisbitt ve Naisbitt ve Philips (2004, 30)'in "Teknolojinin zilleri ve ıslık sesleri baştan çıkarıcıdır, ancak bizi kendi yaşamlarımızdan nasıl uzaklaştırdığı ve kopardığı konusunda tam bilinçli değiliz. Çok azımız cep telefonları, elektronik oyunlar, televizyon veya kameraların insan olma deneyimimize ne eklediğini veya neler aldığını sormaya son verdik." görüşü ilginçtir.

Günümüzde hem teknolojideki hem de ekonomideki gelişmeler üniversite öğrencilerinin web teknolojilerinden ve uygulamalarından daha çok yararlanma fırsatı vermektedir. İnternetin her yerde erişiminin olması, internet ücretlerinin ucuzlaması, ailelerin gençlere teknolojik araçları ve internet hizmeti almadaki destekleri, gençlerin kendi aralarındaki yardımlaşmaları gibi birçok unsur üniversite gençlerinin web ortamındaki uygulamalara daha çok zaman ayırmasına ve bu uygulamalardan yararlanmasına imkan sağlamaktadır. Bu durum üniversite öğrencileri için bir taraftan bilgiye ulaşma, iletişim, haberleşme, öğrenme ve gelişme gibi olumlu sonuçlar doğururken, diğer taraftan da zaman kaybı, sosyalleşememe, internet ve teknoloji bağımlılığı gibi olumsuz sonuçlar ortaya çıkarabilmektedir. Teknolojik ortamlar diye adlandırılan internet, sosyal medya (facebook, instagram, youtube, twitter vb.), e-öğrenme, e-oyun, e-ticaret gibi uygulamalar hem dünya hem de Türkiye'de oldukça yaygın ve güncel bir konudur. Eğitim alanında olduğu gibi sağlık, ticaret, güvenlik ve psikoloji gibi alanların da internet ve internet teknolojilerinden oldukça etkilendiği söylenebilir. Bu etkiler teknoloji ve internet bağımlılığı, bilişsel kapılma gibi kavramlarla açıklanmaktadır.

1.1.Bilişsel kapılma

Agarwal ve Karahanna (2000) tarafından geliştirilen bilişsel kapılma kuramı, birey-teknoloji etkileşimini temel alarak bireyin yaşadığı deneyimleri anlamaya yönelik durumlar olarak tanımlanabilir. Bilişsel kapılma kavramı olarak "teknoloji ile ilgili deneyimlerde yaşanan derin bağımlılık durumu" şeklinde ifade edilmiştir. Bilişsel kapılma, aslında bilişsel bağımlılık, akış ve kapılma kuramlarından etkilenerek ortaya çıkmıştır. Bireysel ve sosyal psikoloji alanındaki araştırmaları sentezleyen bu kuram deneyim algılanan kullanım kolaylığı ve bilgisayar oyunculuğundan yola çıkarak kişinin görev ve sorunluluklarını yerine getirmesinde teknolojinin

kullanışlılığı konusundaki inançlarını şekillendirmektedir (Agarwal, Sambamurthy and Stair, 1997). Bilişsel kapılma kuramı orijinalinde beş, ölçek geliştirme sonunda ise dört boyuttan oluşmaktadır. Bu dört boyut aşağıda kısaca açıklanmıştır (Koçak Usluel ve Kurt Vural, 2009; 80).

Zaman: Bireyin teknolojiyle bir deneyim yaşarken zamanın akıp geçmesi ve zamanın nasıl geçip gittiğini anlayamama durumudur. Burada birey beklenenden daha fazla zamanın harcanmaktadır.

Merak: Bireyin teknolojiyle bir deneyim yaşarken meraklı olması durumudur. Birey bu süreçte hem bilişsel hem de duyuşsal yönden merak içerisinde davranmaktadır.

İlginin odaklanması: Bireyin teknolojiyle bir deneyim yaşarken bütün dikkatini bu yapılan işine vermesi durumudur. Burada bireyin zihni yapılan işe odaklanmış ve zihin hiçbir şekilde başka bir işle meşgul değildir.

Zevk: Bireyin teknolojiyle bir deneyim yaşarken zevk alma durumudur. Birey teknolojik bir ortamda olmaktan ve teknolojik bütün unsurlardan hoşlanmaktadır.

Bu boyutlardan yola çıkarak bilişsel kapılma, bireyin zihinsel olarak teknolojiyle olan etkileşimiyle ortaya çıkan, büyük bir haz duygusunun yaşandığı, dikkatin yapılan işe odaklandığı, merakın üst düzeyde olduğu ve zamanın nasıl geçirildiğinin farkına varılmadığı bağlanma durumu olarak ifade edilebilir. Yani bilişsel kapılmada, teknolojik araç, ortam ve uygulamalar, bireyi kendinden geçirmekte ve başka bir zaman boyutunda yaşatmaktadır.

Bilişsel kapılma alanındaki literatür incelendiğinde, ortaöğretim öğrencilerinin internet bağımlılığı ve aile (Satan, 2013), ortaöğretim öğrencilerinde internet bağımlılığı (Taylan ve Işık, 2015), sosyal medya kullanıcılarının bilişsel kapılma durumu (Dursun ve Çuhadar, 2015), internet bağımlılığı ile kişilik özellikleri ve bazı demografik özellikler arasındaki ilişki (Batıgün ve Kılıç, 2011), internet bağımlılığı ve yalnızlık (Karahoca, 2018), internet bağımlılığı ve depresyon (Günay, Öztürk, Arslantaş ve Sevinç, 2018), internet bağımlılığı ve umutsuzluk (Şimşek, Akça Kılıç ve Şimşek, 2015), sanal uyuşturucu: internet (Söyler ve Yıldırım Kaptanoğlu, 2018), internet bağımlılığı ve psikolojik belirtiler (Taş, 2018), internet bağımlılığı ve siber zorbalık (Ekşi ve Ümmet, 2013) gibi konularda çeşitli araştırmaların yapıldığı görülmektedir. Bu araştırmaların odağında internet bağımlılığı konusu bulunmaktadır. Bilişsel kapılma konusundaki araştırmaların ise oldukça az sayıda olduğu anlaşılmaktadır. Bu nedenle bu araştırmanın web teknolojilerinde bilişsel kapılma konusuna yönelik alanyazına katkı sağlayacağı umulmaktadır.

Günümüzde web teknolojileri ve uygulamaları özellikle sosyal medya araçları yoğun bir şekilde bütün bireyleri meşgul etmektedir. Dolayısıyla bu ortamlarda bilişsel kapılma oldukça fazla yaşanmaktadır. Bu nedenle bu çalışmada bireylerin web teknolojilerinden yararlanırken yaşadıkları bilişsel kapılma durumu üniversite öğrencileri düzeyinde incelenmiştir.

1.2.Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı üniversite öğrencilerinin internet teknolojilerinde kullanılan araçlara ilişkin bilişsel kapılma durumlarını belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıda yer alan sorulara yanıt aranmıştır:.

1. Üniversite öğrencilerinin bilişsel kapılma durumları genel ortalama puanları nasıldır?
2. Üniversite öğrencilerinin bilişsel kapılma durumları bölümlere göre farklı mıdır?
3. Üniversite öğrencilerinin bilişsel kapılma durumları cinsiyetlere göre farklı mıdır?
4. Üniversite öğrencilerinin bilişsel kapılma durumları internete bağlanma süresine göre farklı mıdır?

2.YÖNTEM

Bu çalışma tarama modelinde tasarlanmıştır (Karasar, 2005). Araştırmanın evrenini bir devlet üniversitesinin eğitim fakültesindeki öğrenciler oluşturmaktadır. Bu fakültenin öğrencileri arasından amaçlı örnekleme ve uygun örnekleme tekniği (Büyüköztürk, Çakmak, Akgül, Karadeniz, ve Demirel, 2009) ile seçilen ve 2019-2017 eğitim öğretim yılında öğrenim yılında birinci sınıfta öğrenim gören 89 öğrenci ise çalışmanın örneklemini oluşturmaktadır. Örnekleme oluşturan öğrencilerin 62'si okul öncesi eğitimi, 27'si ise bilgisayar ve öğretim teknolojileri eğitimi bölümünde öğrenim görmektedir. Çalışmanın örneklemini oluşturan öğrencilerin 66'sı kadın, 23'ü erkektir. Çalışmaya katılan 38 öğrencinin internete bağlanma süresi 15 saat ve üzerinde iken 48 öğrencinin internete bağlanma süresi 15 saat ve altındadır.

Araştırmada veri toplama aracı olarak aslı Agarwal ve Karahanna (2000) ait olan ve Usluel ve Vural (2009) tarafından Türkçe'ye uyarlanan "Bilişsel kapılma ölçeği" kullanılmıştır. Yararlanılan ölçek 17 maddeden oluşmaktadır. Ölçek 1-10 puan arasında puanlanabilmektedir. Ölçekte zaman, merak, ilginin odaklanması ve zevk alt boyutlarından oluşan dört faktör vardır. Ölçeğin Cronbach's α güvenilirlik katsayısı .92'dir. Alt ölçeklere göre Cronbach's α güvenilirlik katsayıları ise şöyledir: 1. alt boyut; zaman .88; 2. alt boyut; merak .90; 3. alt boyut; ilginin odaklanması .82 ve 4. alt boyut; zevk .90'dır.

Bu çalışmada ise veri toplama aracının Cronbach's α güvenilirlik katsayısı .87 hesaplanmıştır. Alt ölçeklere göre Cronbach's α güvenilirlik katsayıları ise sırayla şöyle hesaplanmıştır: 1. alt boyut; zaman .85; 2. alt boyut; merak .87; 3. alt boyut; ilginin odaklanması .74 ve 4. alt boyut; zevk .89'dur. Bu sonuçlara göre hem Türkçe'ye uyarlanan hem de burada kullanılan ölçeğin benzer güvenilirlik katsayılarına sahip olduğu ve veri toplama aracı olarak güvenilir bir şekilde kullanılabilmesi söylenebilir.

Verilerin analizinde SPSS 22.0 paket programı kullanılmıştır. Veriler aritmetik ortalama değeri (\bar{x}) ile yorumlanmıştır. Karşılaştırmalarda ise t-testi analizi yapılmıştır (Büyüköztürk, 2002). Verilerin anlam düzeyi .05 olarak alınmıştır. Ölçeğin KMO değeri .768 ve Bartlett's testi sonucu ise 958 olarak hesaplanmıştır. Örneklem uygunluğu için bu değerlerin yeterli olduğu söylenebilir.

3.BULGU ve YORUMLAR

3.1.Birinci alt probleme ilişkin bulgular

Tablo 1 . Üniversite öğrencilerinin bilişsel kapılma durumu alt boyutlarının aritmetik ortalama değerleri

Bilişsel kapılma alt boyutları	N	\bar{x}	S
1.Zaman	89	7.36	1.93
2.Merak	89	6.61	2.19
3.İlginin odaklanması	89	5.33	2.17
4.Zevk	89	7.96	1.92
Genel ortalama	89	6.85	1.43

Tablo 1'de incelendiğinde, üniversite öğrencilerinin bilişsel kapılma durumuna ilişkin aritmetik ortalama değerlerine göre en yüksek değer zevk ($\bar{x}=7.96$) alt boyutuna, en düşük değer ise ilginin odaklanması ($\bar{x}=5.33$) alt boyutuna ait olduğu anlaşılmaktadır. Üniversite öğrencilerinin bilişsel kapılma durumunun en etkileyici özellikleri zevk ve zaman unsurlarıdır. Bu bulguya göre araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin daha çok zevk ve zaman unsurlarından etkilenecek bilişsel kapılma yaşadıkları söylenebilir.

3.2.İkinci alt probleme ilişkin bulgular

Tablo 2. Üniversite öğrencilerinin bilişsel kapılma durumunun bölümlere göre t-testi sonucu

Bilişsel	Bölüm	N	\bar{x}	S			

kapılma alt boyutları					t	sd	p
1.Zaman	Okulöncesi	62	7.38	1.99	.147	87	.883
	Böte	27	7.31	1.80			
2.Merak	Okulöncesi	62	6.57	2.20	-.234	87	.815
	Böte	27	6.69	2.18			
3.İlginin odaklanması	Okulöncesi	62	5.16	2.25	-1.074	87	.286
	Böte	27	5.70	1.97			
4.Zevk	Okulöncesi	62	7.88	2.04	.562	87	.576
	Böte	27	8.13	1.63			
Genel ort.	Okulöncesi	62	6.79	1.50	-.624	87	.534
	Böte	27	6.99	1.30			

Üniversite öğrencilerinin bilişsel kapılma durumu bölümlere göre Tablo 2’de karşılaştırıldığında, sırasıyla dört alt boyuta ait aritmetik ortalama değerleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır [t(87)= ,147, p>,05], [t(87)=-,234, p>,05], [t(87)=-1,074, p>,05], [t(87)= ,562, p>,05]. Üniversite öğrencilerinin bilişsel kapılma durumları bölümler açısından anlamlı bir farklılık oluşturmamıştır. Bölüm değişkeni dikkate alındığında hem genel ortalama değerine hem de alt boyut değerlerine göre bir fark yoktur. Üniversite öğrencileri bilişsel kapılma durumlarının benzerlik göstermekte olduğu söylenebilir.

3.3.Üçüncü alt probleme ilişkin bulgular

Tablo 3. Üniversite öğrencilerinin bilişsel kapılma durumunun cinsiyetlere göre t-testi sonucu

Bilişsel kapılma alt boyutları	Cinsiyet	N	\bar{x}	S	t	sd	p
1.Zaman	Kadın	66	7.27	1.93	-.777	87	.439
	Erkek	23	7.63	1.94			
2.Merak	Kadın	66	6.48	2.11	-.904	87	.368
	Erkek	23	6.96	2.41			
3.İlginin odaklanması	Kadın	66	5.10	2.18	-1.700	87	.093
	Erkek	23	5.98	2.03			
4.Zevk	Kadın	66	7.83	2.02	-1.034	87	.304
	Erkek	23	8.32	1.60			
Genel ort.	Kadın	66	6.71	1.46	-1.551	87	.125
	Erkek	23	7.24	1.32			

Tablo 3’e göre, üniversite öğrencilerinin bilişsel kapılma durumları cinsiyete göre sırasıyla hiçbir alt boyut aritmetik ortalama değerleri arasında anlamlı bir fark yoktur [t(87)= -,777, p>,05], [t(87)=-,904, p>,05], [t(87)=-1,700, p>,05], [t(87)= -1,034, p>,05]. Üniversite öğrencilerinin bilişsel kapılma durumları cinsiyet yönünden bir farklılık göstermemektedir. Bilişsel kapılma durumları yönünden kadın ve erkek öğrenciler arasında benzerlik vardır.

3.4.Dördüncü alt probleme ilişkin bulgular

Tablo 4. Üniversite öğrencilerinin bilişsel kapılma durumunun internete bağlanma süresine göre t-testi sonucu

Bilişsel kapılma alt boyutları	İnternete bağlanma süresi	N	\bar{x}	S	t	sd	p
1.Zaman	0-15 saat	38	7.66	2.18	1.296	84	.199
	15 saat üstü	48	7.10	1.72			
2.Merak	0-15 saat	38	6.34	2.58	-1.013	84	.315
	15 saat üstü	48	6.84	1.84			
3.İlginin odaklanması	0-15 saat	38	5.03	2.17	-.973	84	.333
	15 saat üstü	48	5.49	2.17			
4.Zevk	0-15 saat	38	8.31	1.73	1.433	84	.156
	15 saat üstü	48	7.72	2.00			
Genel ort.	0-15 saat	38	6.88	1.45	.208	84	.836
	15 saat üstü	48	6.82	1.41			

Üniversite öğrencilerinin bilişsel kapılma durumları internete bağlanma süresine göre Tablo 4'te karşılaştırıldığında, sırasıyla dört alt boyut aritmetik ortalama puanları arasında anlamlı bir fark yoktur [$t(84)= 1,296, p>,05$], [$t(84)=-1,013, p>,05$], [$t(84)=-,973, p>,05$], [$t(84)= 1,433, p>,05$]. Ayrıca genel ortalama aritmetik ortalama puanları arasında da anlamlı bir farklılık bulunmamıştır [$t(84)= ,208, p>,05$]. Üniversite öğrencileri bilişsel kapılma durumları yönünden internete bağlanma süresine göre benzerlikler göstermektedirler.

4.SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Üniversite öğrencilerinin web teknolojilerini kullanma ve uygulamalarında bilişsel kapılma durumlarını ortaya çıkarmaya çalışan bu araştırma sonucunda aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

- ✓ Birinci sonuç, üniversite öğrencileri web teknolojilerine bilişsel kapılma durumları zevk ve zaman alt boyutlarında daha yüksek bir değerde gerçekleşmiştir. Bilişsel kapılma durumunun genel ortalaması ($\bar{x}=6.85$) dikkate alındığında ortalamanın üzerinde bir değerle bilişsel kapılmanın yaşandığı sonucuna varılmıştır. Bu sonuca göre üniversite öğrencileri web teknolojilerinden hem zevk almakta hem de zamanın nasıl geçtiğini anlayamamaktadırlar. Günümüzde de özellikle üniversiteli gençlerin web araç ve ortamlarına oldukça zaman ayırdıkları ve bundan da memnuniyet duydukları, keyif aldıkları söylenebilir.
- ✓ Araştırma sonucunda ulaşılan ikinci sonuç, üniversite öğrencilerinin web teknolojilerini kullanma ve uygulamaları esnasında bilişsel kapılma durumları bölümlerine göre anlamlı bir farklılık oluşturmamıştır. Yani eğitim fakültesi okulöncesi eğitimi ile bilgisayar ve öğretim teknolojileri eğitimi bölümlerinde okuyan öğrencilerin arasında web teknolojilerini kullanma ve yararlanma durumlarında anlamlı bir değişime yoktur. Diğer bir ifade ile her iki bölüm öğrencilerinin de web ortamında güzel bir zaman geçirdiği, web'teki araçları merak ettiği, web ortamındaki birçok uygulamalarla ilgilendiği ve web ortamındaki bu uygulamalardan memnun olduğu söylenebilir.
- ✓ Üçüncü sonuç, cinsiyet değişkeninin üniversite öğrencilerinin web ortamındaki bilişsel kapılma durumlarında anlamlı bir farklılık meydana getirmemiştir. Başka bir ifadeyle araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin web teknolojilerini kullanmadaki bilişsel kapılma durumları cinsiyet

açısından benzerlik göstermektedir. Dursun ve Çuhadar (2015)'in yapmış olduğu araştırma sonuçlarını yapılan bu araştırma sonuçlarını desteklemektedir. Ceyhan (2010)'ın araştırma sonucunda da cinsiyetin ayırıcı bir değişken olmadığı bulunmuştur. Yani web ortamındaki bilişsel kapılma durumu cinsiyet yönünden değişmemektedir. Fakat Satan (2013)'in yapmış olduğu araştırma sonucunda ise, internet bağımlılığında kız ve erkek öğrencilerin karşılaştırılmasında erkek öğrenciler lehine anlamlı bir fark bulmuştur.

- ✓ Araştırma sonunda varılan son sonuç ise, üniversite öğrencilerinin web teknolojilerini kullanırken internette geçirdiği süreler arasındaki karşılaştırmada anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamıştır. Yani internette geçirilen süre ne kadar olursa olsun web ortamındaki uygulamalar üniversite öğrencilerinin bilişsel kapılma durumlarını etkilememektedir. Üniversite öğrencilerinin internette geçirdiği süreler dikkate alındığında Satan (2013) üniversite öğrencilerinin internette kalma sürelerinin artmasıyla, internet bağımlılığı riskinin artırttığını ileri sürmektedir.

Web teknolojilerinde bilişsel kapılma durumu eğitim konusunun dışında özellikle sağlık, ekonomi, ticaret, güvenlik, savunma ve psikoloji alanlarıyla da ilgilidir. Sağlık ve psikoloji alanı bilişsel kapılma durumu ve internet bağımlılığı olarak dikkate alındığında bazı araştırmalarda oldukça ilginç sonuçlara ulaşılmıştır. Karahoca (2018) internet bağımlılığının artmasıyla yalnızlığın ilerlediğini ve sosyal ilişkilerin azaldığını ve toplumsal yabancılaşmanın yaşandığını ortaya çıkarmıştır. Bunun yanında Günay ve diğerleri (2018) internet bağımlılığı ile depresyon arasında anlamlı bir ilişkinin olduğunu bulmuştur.

Ayrıca Söyler ve Yıldırım Kaptanoğlu (2018) ise araştırmasında Dünya, Avrupa ve Türkiye'de internet bağımlılığının arttığını ve buna ilişkin problemlerin yaygınlaştığını ifade etmiştir. Buna ilaveten Şimşek ve diğerleri (2015) ise ergenlerin internet bağımlılığının artmasıyla umutsuzluk düzeyinin de arttığını belirtmiştir. Bunların yanında Ekşi ve Ümmet (2013) yapmış olduğu araştırmanın sonucunda internet bağımlılığı ve siber zorbalığın dünya ve Türkiye genelinde yaygınlaşmasıyla gençlerin psikolojik sağlıklarının tehdit altında olduğunu vurgulamıştır.

Bu alandaki yapılan araştırmalar analiz edildiğinde internet bağımlılığının dolayısıyla da bilişsel kapılmanın dünya ve Türkiye genelinde oldukça önemli bir sorun olduğu ileri sürülebilir. Hem gençlerde hem de ergenlerde internet bağımlılığı/bilişsel kapılma eğitim/öğrenme alanlarını etkilediği gibi sosyal yönden yalnızlık ve sosyalleşememe; psikolojik yönden ise yabancılaşma, depresyon, umutsuzluk ve siber zorbalık gibi alanları da etkilemektedir. Sonuç olarak internet bağımlılığı/bilişsel kapılma durumu ekonomik, sağlık, güvenlik, psikolojik ve eğitim yönünden oldukça derin çalışmalarla tartışılmaya devam edecektir.

Bu sonuçlara ilişkin bilişsel kapılma/internet bağımlılığı durumu (başarı, motivasyon, yeterlik gibi) farklı değişkenlerle yeniden araştırılabilir. Bunun yanında bütün bölümlerin katılımıyla üniversite gençliği üzerine bazı araştırmalar denenebilir. Bilişsel kapılma durumu nitel araştırmalarla daha detaylı incelenebilir. Ayrıca Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı resmi ve özel liselerdeki öğrencilerle araştırmaların yapılması önerilebilir.

KAYNAKLAR

- Agarwal, R., Sambamurthy, V. and Stair, Ralph M.(1997). Cognitive absorption and the adoption of new information technologies. *Academy of Management Proceedings*, 1997,(1), 293-297.
- Batıgün, D. A. ve Kılıç, N. (2011). İnternet bağımlılığı ile kişilik özellikleri, sosyal destek, psikolojik belirtiler ve bazı sosyo-demografik değişkenler arasındaki ilişkiler. *Türk Psikoloji Dergisi*, 26(67), 1-10.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, K. E., Akgül, E. Ö., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Büyüköztürk, Ş. (2002). *Sosyal bilimler için veri analizi elkitabı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

- Ceyhan, E. (2010). Problemlı internet kullanım düzeyi üzerinde kimlik statüsünün, internet kullanım amacının ve cinsiyetin yordayıcılığı, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 10(3), 1323-1355.
- Çağıltay, K. (1997). *Internet*. Ankara: Metu PressDursun, . . ve Çuhadar, C. (2015). Sosyal aę kullanıcılarının bilişsel kapılma düzeyleri. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(1), 241-253.
- Ekşi, F. ve mmet, D. (2013). Bir kişilerarası iletişim problemi olarak internet bağımlılığı ve siber zorbalık: psikolojik danışma açısından değerlendirilmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 11(25), 91-115.
- Günay, O. Öztürk, A., Arslantaş, E. E. ve Sevinç, N. (2018). İnternet addiction and depression levels in Erciyes University students. *The Journal of Psychiatry and Neurological Sciences*, 31, 79-88.
- Karahoca, D. (2018). İnternet bağımlılığı ve yalnızlık arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Turkish Studies*, 13(29), 61-72.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Naisbitt, J., Naisbitt, N. ve Philips, D. (2004). *İnsan ve teknoloji*. İstanbul: CSA Global Yayın Ajansı.
- Satan, A. A. (2013). The factors influencing the internet addiction of secondary education students. *Eurasian Journal of Educational Research*. 1(53), 131-148.
- Söyler, S. ve Yıldırım Kaptanoğlu, A. (2018). Sanal uyurucu: İnternet. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 7(2), 37-46.
- şimşek, N., Akça Kılıç, N. ve şimşek, M. (2015). Lise ğrencilerinde umutsuzluk ve internet bağımlılığı. *TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni*, 14(1), 7-14.
- Taş, İ. (2018). Ergenlerde internet bağımlılığı ve psikolojik belirtilerin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(1), 31-41.
- Taylan, H. H. ve Işık, M. (2018). Sakarya'da ortaokul ve lise ğrencilerinde internet bağımlılığı. *Turkish Studies*, 10(6), 855-874.
- Usluel, Y. K. ve Vural, F. K. (2009). Bilişsel kapılma leği'nin Türkçeye uyarlama alışması. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 42(2), 77-92.